

ket. Ami a vagyonukat illeti, azt indítványozta, hogy ezt a kérdést a területi elv alkalmazásával, gondnokság alá helyezéssel oldják meg. Afelől is biztosította Sztójajt, hogy ugyanígy járnak majd el az olasz zsidókkal. Sztójay jelezte, hogy kormánya csupán néhány zsidó hazatérését kívánja, és hozzá fog járulni, hogy a külföldön élő többi magyar zsidót kitelepítsék, mert „természetesen nem kíván Magyarország más államok mögött kullogni”. Ami a magyarországi zsidóságot illeti, Luther iparkodott meggyőzni Sztójajt, hogy német részről a lehető leggyorsabb megoldást óhajtják, nevezetesen azt, hogy

- törvényes intézkedésekkel távolítsanak el minden zsidót az ország kulturális és gazdasági életéből;
- jelöljék meg a zsidókat;
- telepítsék a zsidókat keletre, hogy a végleges megoldást alkalmazhassák velük szemben;
- kössenek megállapodást a magyar zsidók vagyonáról a területi elv alapján.

Sztójay afelől puhatolózott, hogy ugyanezeket az intézkedéseket ajánlják-e az olasz kormánynak is, és hogy vajon ő, Luther, a német kormány hivatalos álláspontját közölte-e. Azt a választ kapta, hogy hivatalos álláspontnak csak azt tekintse ez idő szerint, amit a megszállt területeken tartózkodó zsidókkal kapcsolatban elmondott, mire Sztójay azt javasolta, hogy a másik két témát Jagow útján tudassák a magyar kormánnyal, de még október 18-a előtt. Ő ugyanis utána Budapestre utazik, és személyesen próbálja majd megértetni Kállayval és Horthyval a zsidókérdés összefüggésrendszerét. Jelezte, hogy tekintettel azokra a tapasztalatokra, amelyeket Horthy 1919-ben szerzett a zsidósággal és a Kun-rezsimmel kapcsolatban, a kormányzó a legnagyobb megértéssel fogadja majd a németek kívánságait. Megpendítette, hogy a túl sietős végleges megoldás esetleg gazdasági nehézségeket okozhat, lévén hogy 8–900 000 zsidó él az országban. Említést tett arról, hogy Kállayt zavarják a kitelepített zsidók sorsára vonatkozó „híresztelések”, amelyeknek hitelét ő, mármint a miniszterelnök „személy szerint kétségbe vonja”, s hozzáfűzte, hogy a miniszterelnök súlyt helyez arra, hogy a kitelepítést követően a zsidóknak biztosítva legyen a megélhetésük. Elégedetten nyugtázta Luther ama kijelentését, mely szerint „az összes kitelepített zsidót keleten útépitéseknél veszik igénybe, s ez vonatkozik a magyar zsidókra is magától értetődően, majd utóbb zsidó rezervátumokban helyezik el őket”. Mielőtt Sztójay elköszönt volna, még egyszer biztosította a német külügyi tisztviselőt afelől, hogy Kállay megértéssel van a német álláspont iránt a zsidókérdés megoldását illetően,